

wszystko poprawione

[NIEOPUBLIKOWANE, RĘKOPIS !!!!]

ŹRÓDLAK Wojciech

kustosz Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi

Materiały do skorowidza ikonografii łódzkiej.

(w dodatku ilustrowanym p.t. „Łódź w Ilustracji” do „Kurieria Łódzkiego”,
24 VIII 1924 – 27 VIII 1939, nr 34)

**>> ostatni opracowany numer „Łodzi w Ilustracji”:
nr 45, z 11 XI 1935 r.**

© wszelkie prawa autorskie zastrzeżone !, ale korzystaj z tych informacji nie zapominając podziękować w odsyłaczu; uzupełnienia, korekty i uwagi mile widziane

UWAGA 1:

KORZYSTAJ Z PRZYCISKU „PLAN DOKUMENTU”, KTÓRY ZNAJDZIESZ NA PASKU W GÓRZE EKРАНU (lupa na tle ikony dokumentu), ŻEBY POZNAĆ STRUKTURĘ HASEŁ LUB SZYBKO ODNALEŹĆ POSZUKIWANE HASŁO.

Szybko odnajdziesz potrzebne hasło w danym dokumencie używając funkcji wyszukiwania (Ctr + F).

UWAGA 2:

Informacje w katalogu „PRZEDMIOTOWY” są w trakcie wpisywania. Aktualnie zakończono przepisywanie z notatek litery „J”. Przy hasłach pozostałych liter są nieraz już informacje, ale cząstkowe. Tym niemniej sam fakt, że jest dane hasło przedmiotowe świadczy o tym, że jakieś informacje zostały odnalezione. W takim przypadku proszę o kontakt: kom. 505 576 834 lub mail’owy – wojciech.zrodлак@op.pl

WSTĘP

Zasady opisów

1. Generalnie skorowidz zawiera wyłącznie dane bibliograficzne o zdjęciach osób, instytucji i miejsc z terenu Łodzi i najbliższej okolicy opublikowanych tylko w „Łodzi w Ilustracji”; jednak w niektórych przypadkach następowało odstępstwo od tej zasady

- 1. Na tym etapie pracy skoncentrowano się wyłącznie na zapisach bibliograficznych**
- 2. Informacje pod danym hasłem o instytucji, stowarzyszeniu czy danej osobie mają wyłącznie charakter roboczy. Ich rzetelne opracowanie jest zaplanowane na drugi etap prac nad skorowidzem.**
- 3. Nietypowością lub cechą charakterystyczną tego skorowidza jest to między innymi, że każde zdjęcie zostało opisane pod każdym możliwym kierunkiem jego poszukiwań. Przykładowo: zdjęcie z jakiejś akademii zostanie opisane pod hasłem „Akademie” – z podziałem II stopnia na określone okazje, pod nazwą organizacji która ją**

zorganizowała, pod miejscem w którym się odbyła (dla poszukujących informacji ikonograficznej n.p. o wyglądzie Sali Posiedzeń Rady Miejskiej przy ul. Pomorskiej), wreszcie zapisy o fotografii znajdują się pod nazwiskami wszystkich wymienionych w podpisie osób lub instytucji,

4. W zasadzie wszystkie informacje zawarte w opisach pod hasłami pochodzą z podpisów pod zdjęciami opublikowanymi w „Łodzi w Ilustracji”. Jeżeli zostały rozszerzone w oparciu o inne materiały, to wymieniono je w „Bibliografii” danego hasła.
5. Układ i ilość haseł jest odzwierciedleniem odnalezionych fotografii do danego tematu. Inaczej mówiąc: nie ma zdjęcia – nie ma hasła !
6. **Żółte podświetlenia** to informacje „do wyjaśnienia” lub „do uzupełnienia”.
7. Opisy zostały tak sformułowane, aby można było na ich podstawie dokonać wstępnego wyboru poszukiwanego zdjęcia bez jego oglądania; generalnie ograniczają się chronologicznie do okresu 1918–1939, chociaż nie jest to zasada ściśle przestrzegana.
8. Tam gdzie było to do ustalenia lub taka informacja została zawarta w podpisie podano dokładne daty wykonania danego zdjęcia.
9. W odniesieniu do placówek łódzkich różnego rodzaju instytucji, stowarzyszeń i organizacji itp. przyjęto jednolitą formę „oddział łódzki” zamiast np. „w Łodzi”.
10. W katalogu osobowym skorowidzu nie uwzględniono osób wymienionych w podpisach zdjęć nie dotyczących Łodzi. Są one wymienione w opisach poszczególnych zdjęć z danej miejscowości.
11. Wszelkie informacje, komentarze ujęte w nawiasy kwadratowe „[]” pochodzą od Autora.

Wydawnictwo to nie mogłoby powstać bez zachęt i pomocy pracowników Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. J. Piłsudskiego w Łodzi, a szczególnie: Marii Lalek – kierownika Pracowni Regionalnej oraz Andrzeja Gawrońskiego – kierownika Działu Informacji.

LITERA „A”

1. ADWOKACI – łódzcy

- porównaj: – **OSOBY** – **ASPIS** [.....], **BARUNSZTAJN** Aleksander Mieczysław, **BIŁYK** Alfred, **BOURDO** Stanisław, **CZEKAŁSKI** Józef, **CYGAŃSKI** St[.....], **DUSZYŃSKI** B[.....], **DICKSTEIN** Władysław, **EJZNEROWICZ** Samuel, **FUKS** Leonard Eleazar, **GAJEWSKI** J[.....], **GOŁKONTT** Jan, **JASIEŃSKI** vel **JASIŃSKI** Bolesław, **KON** Piotr, **KAHL** Ludwik Witold, **KOWALSKI** Kazimierz, **KURCZYŃSKI** [.....], **LACHAMNOWICZ** Józef, **MENKES** Zygmunt, **MESSINGER** Wiktor, **MOGILNICKI** Aleksander, **PAWŁOWSKI** Stanisław, **PNIEWSKI** Stanisław, **PRĄDZYŃSKI** T[.....], **SKABCZEWSKI** Jan, **STYPUŁKOWSKI** Jan, **STROHMAJER** [.....], **SZWAJDLER** [.....], **STOŻKOWSKI** Tomasz, **SZWAJDLER** [.....], **ZEJDA** Eugeniusz, **ŻELAZOWSKI** Antoni
- **ORGANIZACJE I STOWARZYSZENIA** – zawodowe – Stowarzyszenie Młodych Prawników w Łodzi
- **RADY** – Rada Naczelna Adwokatury w Łodzi
- **REJENCI** – łódzcy
- **ZWIĄZKI** – zawodowe – Zrzeszenie Aplikantów Zawodów Prawniczych w Warszawie, Sekcja Łódzka

Z rubryki „Z zarządzeń i projektów rządowych” informacja p.t. „Kobiety w adwokaturze”. „Z powodu kilku wypadków zaliczenia przez Rady Adwokackie kobiet w poczet pomocników adwokatów przysięgłych Senat [Cesarstwa Rosyjskiego] na połączonym posiedzeniu departamentów kasacyjnych i administracyjnego orzekł, że w myśl prawa osoby płci żeńskiej nie mogą wstępować do adwokatury przysięgłej, chociażby ukończyły kursy prawne w uniwersytetach rosyjskich albo złożyły egzamin w rządowych komisjach egzaminacyjnych ze wszystkich przedmiotów Wydziału Prawnego. (...) Orzeczenie Senatu zakazujące kobietom dostępu do adwokatury przysięgłej zapadło przed dwoma laty, ale dopiero teraz zostało ogłoszone w całej rozciągłości. (...)”[1].

BIBLIOGRAFIA:

[1] „Obserwator” [Piotrków, dziś Trybunalski], 2 XI 1912, nr 3, s. 6:

1927

– **nr 9**, z 27 II, s. 3: przedstawiciele palestry łódzkiej na balu karnawałowym oficerów Dowództwa Okręgu Korpusu IV w „Grand Hotelu (19.02.1927)

1929

– **nr 6**, z 10 II, s. 1: grupa przedstawicieli łódzkich władz sądowych państwowych i adwokatury łódzkiej

1931

– **nr 4**, z 25 I, s. 3: przedstawiciele łódzkiej adwokatury na bankiecie pożegnalnym prezesa Sądu Okręgowego w Łodzi – Stefana Bełżyńskiego („Grand Hotel”, Złota Sala, 16.01.1931)

1934

– **nr 44**, z 4 XI, s. 4: uroczystość pożegnania przez łódzką adwokaturę sędziego Wacława Zajkowskiego z Wydz. II Cywilnego, Odwoławczego Sądu Okręgowego w Łodzi odchodzącego do Łomży

2. AEROKLUB ŁÓDZKI

patrz: **KLUBY** – hobbyistyczne – Aeroklub Łódzki

3. AKADEMICY, łódzcy (studenci z Łodzi)

porównaj: **ORGANIZACJE I STOWARZYSZENIA** – akademickie

1925

- nr 18, z 3 V, s. 5: kostiumowy raut akademicki p.n. „U króla Stasia” w sali Filharmonii Łódzkiej (**26.04.1925**); **2 zdjęcia** uczestników rautu w strojach z tamtej epoki

4. **AKADEMIE – „ku czci”, „z okazji”**

– **11 Listopada**

1926

- nr 47, z 21 XI, s. 1: akademie z okazji święta 11 Listopada w Łódzkiej Filharmonii, z udziałem łódzkich przedstawicieli władz państwowych, komunalnych, duchowieństwa, organizacji społecznych i łodzian (**11.11.1926**)

– **gen. Józefa Bema**

1927

- nr 52, z 24 XII, s. 3: akademie ku czci gen. Józefa Bema w sali posiedzeń Rady Miejskiej m. Łodzi przy ul. Pomorskiej 16 (**11.12.1927**)

– **Jana Kasprowicza**

1926

- nr 45, z 7 XI, s. 2: akademie ku czci Jana Kasprowicza zorganizowana przez w Łódzkiej Filharmonii (**27.10.1926**)
 - goście
 - młodzież szkolna

– **mariańskie; ku czci Najśw. Marii Panny**

1927

- nr 6, z 6 II, s. 1: Akademia Mariańska ku czci Najświętszej Marii Panny zorganizowana przez Stowarzyszenie Robotników Chrześcijańskich w Łodzi w sali Łódzkiej Filharmonii (**30.01.1927**)

– **marszałka Józefa Piłsudskiego**

1933

- nr 49, z 3 XII, s. 6: z okazji 40-lecia pracy „na niwie państwowej” J. Piłsudskiego; w sali Łódzkiej Filharmonii

– **pontyfikatu papieża Piusa XI**

1927

- nr 8, z 20 II, s. 3: z okazji V rocznicy rozpoczęcia pontyfikatu przez papieża Piusa XI; w sali Łódzkiej Filharmonii

1929

- nr 8, z 24 II, s. 3: akademie ku czci Papieża Piusa XI w sali Łódzkiej Filharmonii, zorganizowana przez (**17.02.1929**)
- nr 10, z 10 III, s. 3: uroczystość z okazji 50-lecia kapłaństwa papieża Piusa XI (II 1929); **2 zdjęcia**

1931

- nr 9, z 1 III, s. 3: akademie (w Łódzkiej Filharmonii) z okazji IX rocznicy rozpoczęcia pontyfikatu papieża Piusa XI, z udziałem chóru „Lutnia”, bpa W. Tymienieckiego, przedstawicieli władz i duchowieństwa; widok ogólny sali.

- powstania styczniowego

1933

- nr 7, z 12 II, s. 1: grupa oficerów V baonu 128 Miejskiego Pułku Przysposobienia Wojskowego wśród uczestników akademii w siedzibie Cechu Rzeźniczo-Wędliniarskiego w Łodzi, z okazji 70-lecia powstania styczniowego, przygotowanej staraniem V baonu

- „Święto Morza” [data ?]

1933

- nr 28, z 9 VII, s. 2: akademie z okazji Święta Morza

- żałobne

1932

- nr 15, z 10 IV, s. 1: akademie żałobna ku czci bpa Władysława Bandurskiego (zm. w kwietniu 1932) w łódzkiej Filharmonii; widok ogólny sceny podczas występu łódzkich harcerzy.
- s. 3: jak wyżej; występ chóru Tow. Śpiewaczego im. S. Moniuszki

5. AKTORZY¹

patrz: OSOBY – CHOJNACKA Jadwiga, DANOCKI, DITRYCH, GÓRECKI Adam, GÓRECKI Józef, KRALAK F., KRALAK M., LUCIŃSKA D., LENK, ŁABĘDZKI, MATUSZKIEWICZ, MROZIŃSKI J., NIEDZIAŁKOWSKA, PRAGIERÓWNA L., POGORZELSKI, RZĘCKI, SŁAWICZ, STANKIEWICZ W., SZLETYŃSKI, Henryk, SKRZYDŁOWSKA, ŚLIWIŃSKI, WYSOCKA Stanisława, WĘGRZYN Józef, WINAWER J., WINCZEWSKI, WASIUTYŃSKA, ZNICZ Michał, ZUBERT

6. AMBULATORIA

- Ambulatorium Miejskie w Łodzi

porównaj: OSOBY – JASIŃSKI (ordynator)

Adres: ul Suwalska 1.

Uruchomione w 19..... (funkcjonowało już w 1917 r.).

7. APTEKARZE, łódzcy

porównaj: – APTEKI

– ORGANIZACJE I STOWARZYSZENIA –zawodowe

– Stowarzyszenie Aptekarzy Łódzkich

– Rada Drogistowska w Łodzi

– OSOBY – BODALSKI, GŁUCHOWSKI Bronisław (aptekarz), LIPIEC Michał (aptekarz), HAMBURG Apolinary (wiceprezes Stow. Aptekarzy Łódzkich), MARCINKOWSKI A..... (insp. farm.), PODRYGALSKI Bronisław (mgr farm.), REMBIELIŃSKI Robert (aptekarz), SKULSKI Leopold (prowizor farmacji), TRAWKOWSKI Józef, WAGNER Wacław (prezes PTFarm.; 1935), ŻMIGRODZKI Felicjan (retaksator recept w kasie Chorych w Łodzi)

– SKŁADY APTECZNE

– TOWARZYSTWA – zawodowe –

– ZWIĄZKI – zawodowe – Zw. Zaw. Prac. Farmaceutycznych w Łodzi

¹ Łódzcy i występujący gościnnie na scenach łódzkich teatrów.

BIBLIOGRAFIA:

- [1] *Praca kobiet w aptekach*; [w:] „Nowy Kurier Łódzki”, 28 V 1912, nr 120, s. 2
[2] [I zjazd aptekarzy Królestwa Polskiego w Łodzi, 28 V – ... VI 1912];
[w:] „Nowy Kurier Łódzki”, 28 V 1912, nr 119, s. 3 (+ następne numery od 120 do 124 z relacjami ze Zjazdu
[Łódź 1912].
[3] *Pamiętnik pierwszego zjazdu aptekarzy Królestwa Polskiego w Łodzi (19-26 V 1912)*.
[4] [Augusta Pasierbińska z Lublina; pierwsza polska farmaceutka z dyplomem]; [w:] „Tydzień”,
9/21 I 1894, nr 3, s. 3.

1935

- nr 50, 15 XII, s. 1: grupa łódzkich farmaceutów, uczestników kursu LOPP w zakresie obrony przeciwchemicznej; uczestnicy + kierownictwo kursu

8. APTEKI

- porównaj: – **APTEKARZE (łódzcy)**
– **ORGANIZACJE I STOWARZYSZENIA** – zawodowe
– Rada Drogistowska w Łodzi
– Stowarzyszenie Aptekarzy Łódzkich
– **OSOBY – HAMBURG** Apolinary (wiceprezes Stow. Aptekarzy Łódzkich)
– **SKŁADY APTECZNE**

W roku 2008, w kamienicy przy pl. Wolności 2 powstało muzeum Farmacji w Łodzi, które działa w ramach grupy Pelion SA, która jest właścicielem aptek i hurtowni [3].

BIBLIOGRAFIA:

- [1] W.K., *130-lecie pierwszej apteki w Łodzi*; [w:] „Dziennik Łódzki”, wyd. A, 29–30 I 1961, nr 25, s. 6.
[2] REMBIELIŃSKI Robert, *Zarys historyczny powstania i rozwoju aptek łódzkich*. Wyd.: Polskie Powszechne Towarzystwo Farmaceutyczne Okręgu Łódzkiego. Warszawa 1934.
[3] **BARCZYKOWSKA** Joanna, *Farmacja Łodzi narodziła się przy Placu Wolności*; [w:] „Historia” (dod. do „Polska. Dziennik Łódzki”), 16 I 2014, s. 8.

– Głuchowskiego Bronisława

porównaj: **OSOBY – GŁUCHOWSKI** Bronisław (właściciel)

Adres: ul. Dzielna 4 (obecnie apteka „Pod Słońcem” przy ul. G. Narutowicza 6).

Uruchomiona w 19... roku [funkcjonowała już w 1912] przez B. Głuchowskiego (188... – 193...). Po jego śmierci aptekę przejęły i prowadziły ją dalej wspólnie jego dzieci: Włodzimierz i Wanda; do czasu II wojny światowej i po jej zakończeniu.

– Lipca Michała

porównaj: **OSOBY – LIPIEC** Michał (właściciel)

Adres: ul. Piotrkowska 193

Właściciel mieszkał przy ul. Fr. Żwirki 4 (ks. telef. na 1932 r.).

1927

- nr 19, z 8 V, s. 3: lokal apteki (widok zewnętrzny)

9. ARCHITEKCI

BIBLIOGRAFIA:

[1] STEFAŃSKI Krzysztof, *Ludzie, którzy budowali Łódź. Leksykon architektów i budowniczych miasta*. Łódź 2009.

1927

– nr 15, z 10 IV, s. 1: uczestnicy ogólnopolskiego zjazdu architektów polskich (w budynku Tow. Kredytowego m. Łodzi; **26.03.1927**)

1934

– nr 16, z 22 IV, s. 2: widok ogólny sali obrad zjazdu architektów polskich w Urzędzie Wojewódzkiego w Łodzi (d. pałac Poznańskiego; **15.04.1934**)

10. ARCHIWUM AKT DAWNYCH m. Łodzi

porównaj: – OSOBY – JUNOSZA–JANISZEWSKI Roman (kustosz), KOCHANOWSKI–KORWIN Jan Karol (historyk-mediewista), RACIBORSKI Józef (kierownik), WASZKIEWICZ Ludwik (.....)
– RATUSZ w Łodzi (jako budynek)

Adres: Pl. Wolności 1

Myśl utworzenia Archiwum Miejskiego w Łodzi rzucił prezydent miasta – Aleksy RZEWSKI. Powstało w styczniu 1926 roku. Początkowo mieściło się tylko na parterze budynku dawnego Ratusza przy obecnym pl. Wolności 1 (w tym czasie Rynek Nowego Miasta). Pierwszym kierownikiem Archiwum został Józef RACIBORSKI. W strukturze organizacyjnej władz miasta zostało umieszczone jako oddział w Wydziale Prezydyalnym. Drugim (ostatnim w okresie międzywojennym) kierownikiem Archiwum był

W roku 1952 włączone jako Dział Akt Miejskich do Wojewódzkiego Archiwum Państwowego w Łodzi. W latach 1957–1975 funkcjonowało jako Archiwum Państwowe Miasta Łodzi i Województwa Łódzkiego, w latach 1976–1984 – Wojewódzkie Archiwum Państwowe w Łodzi, od 1984 Archiwum Państwowe w Łodzi.

BIBLIOGRAFIA:

[1] *Archiwum Państwowe w Łodzi. Informator o zasobie*. Oprac. Maciej Janik i Maciej Wilmański. Łódź 1996 (Wstęp, Dzieje Archiwum).

[2] [komentarz S. Rachwańskiego do fotoreportażu z Archiwum]; „Łódź w Ilustracji”, 1931, nr 34, ss. 4–5.

[3] *Statut Archiwum Akt Dawnych m. Łodzi*. Łódź 1928.

[4] i Łódź 1937..

[5] LAJDENFROST Adam, *Dzieje Archiwum Państwowego w Łodzi*; [w:] „Kalejdoskop – Łódź i region łódzki na starej fotografii” (dod. do „Polska. Dziennik Łódzki” z 20 2013), ss. 10-11.

1931

– nr 32, z 9 VIII, ss. 4–5: fotoreportaż z Archiwum:

– stan akt w okresie I wojny św. (**2 zdjęcia**)

– segregacja akt oraz przenoszenie ich z piwnic (**1926 r.**)

– f-kopia księgi budżetu m. Łodzi z okresu 1810/1811

– f-kopia fabrycznych bonów pieniężnych z lat 1860–1865

zakładów L. Geyera i P. Landau’a

– odcisk pieczęci m. Łodzi z 1577 r.

– nr 33, z 15 VIII: fotoreportaż z Archiwum:

s. 2: fragment dziedzińca wewnętrznego budynku przy pl. Wolności 1

s. 4: – kancelaria dla interesantów

– f-kopia karty tytułowej opisu historyczno-topograficznego

Łodzi z października 1820 r.

– grupa pracowników Archiwum (**spróbować ustalić ich nazwiska**) przy porządkowaniu akt

s. 8: – pracownia naukowa

– biblioteka

– nr 34, z 23 VIII, ss. 4–5: fotoreportaż z Archiwum

– magazyny (**2 zdjęcia**)

– f-kopia jednej z kart memoriału S. Staszica z 1825 r. wraz

- z Jego własnoręcznymi uwagami dotyczącymi Łodzi
- nr 35, z 30 VIII, ss. 4–5: fotoreportaż z Archiwum:
 - jedno z pomieszczeń Archiwum z portretami prezydentów miasta (M. Cynarskiego i B. Ziemięckiego; zachowały się)
 - widok ogólny siedziby Archiwum w budynku d. Ratusza (od strony narożnika Piotrkowska/Pl. Wolności)
 - portret b. rektora Uniw. Warszawskiego (r. akadem. 1920/1921) – Jana K. Kochanowskiego–Korwina w jednym z pomieszczeń Archiwum
- nr 39, z 27 IX, ss. 5–6: fotoreportaż z Archiwum:
 - jedno z pomieszczeń do przechowywania akt
 - jak wyżej; inne podobne pomieszczenie
 - gabinet kierownika Archiwum – Józefa Raciborskiego
 - fragment biblioteki Archiwum
- nr 41, z 10 XI, s. 8: jedno z pomieszczeń do przechowywania akt

1933

- nr 44, z 29 X, s. 6: f-kopia pierwszej strony dokumentu z **17.03.1826**, ze zbioru łódzkiego Archiwum Akt Dawnych; polecenie Rajmunda Rembieleńskiego dla burmistrza Łodzi – Antoniego Czarkowskiego oznakowania domów tzw. „dozorców prządniczych”
- nr 45, z 5 XI, s. 7: jak wyżej; druga strona tego dokumentu, zawierająca polecenie R. Rembieleńskiego nadania traktom nazw: ul. Widzewskiej, ul. Zarzewskiej i ul. Wólskiej (Wólczańska), z własnoręcznym podpisem R. Rembieleńskiego
- nr 46, z 12 XI, s. 5: f-kopie dwóch dokumentów łódzkich:
 - XV-wieczny z pieczęcią
 - XIX-wieczny z pieczęcią
 s. 7: foto portretu Rajmunda Rembieleńskiego ze zbiorów Archiwum

11. ARCHIWUM PAŃSTWOWE w Łodzi

patrz: **ARCHIWUM AKT DAWNYCH m. ŁODZI**

12. ARESZTY w Łodzi

patrz: **WIĘZIENIA i ARESZTY w Łodzi**

13. AUTOBUSY, łódzkie

– miejskie

Do wybuchu II wojny światowej Łódź nie posiadała miejskiej komunikacji autobusowej. Z jednej strony to przede wszystkim wynik monopolistycznej pozycji miejskiego przedsiębiorstwa tramwajowego p.n. Kolej Elektryczna Łódzka i braku zainteresowania władz tej spółki dla tego rodzaju komunikacji. Z drugiej strony, obiektywnie patrząc, łódzkie ulice w tym czasie nie były przystosowane do jazdy po nich autobusów. Były wąskie i w większości zabrukowane.

Pierwszą miejską linię autobusową w Łodzi uruchomili Niemcy w czasie okupacji; w dniu 24 III 1941 roku. prowadziła ją miejskie przedsiębiorstwo tramwajowe – „Litzmannstädter Elektrische Strassenbahn”. Była dostępna tylko dla Niemców. Z tego powodu data ta nie jest uznawana przez badaczy dziejów komunikacji miejskiej w Łodzi za jej początek w tym mieście a dzień 11 X 1948 roku, czyli uruchomienia przez Miejskie Zakłady Komunikacyjne (od 1948 r. Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne w Łodzi) linii na trasie Pl. Niepodległości– Chojny (Józefów).

– międzymiastowe

patrz: – **FIRMY** – transportowe – samochodowe

– **OSOBY** – **BUCZYŃSKI** Henryk (przedstawiciel „Polskiego Fiata” w Łodzi),
SZUSTKIEWICZ Franciszek (prezes Zw. Właścicieli Autobusów
 Wojew. Łódzkiego)

- **ZWIĄZKI** - - Centralny Związek Właścicieli Autobusów RP, oddz. łódzki
- Związek Właścicieli Autobusów Województwa Łódzkiego

Burzliwy rozwój międzymiastowej komunikacji autobusowej w okręgu łódzkim przypada na początek lat 20-tych XX wieku. Jako tabor początkowo wykorzystywano samochody ciężarowe przystosowane prowizorycznie do przewozu ludzi, rzadziej autobusy, pochodzące z demobilu po I wojnie światowej. Właścicielami byli w większości Żydzi. Ilościowy rozwój tego rodzaju komunikacji a przede wszystkim konkurencja cenowa doprowadziła do poważnego kryzysu finansowego „Łódzkie Wąskotorowe Elektryczne Koleje Dojazdowe”, eksploatujące tabor szynowy (tramwaje) na podstawowych szlakach podmiejskich. Władze Spółki próbowały walczyć z tą nieuczciwą według nich konkurencją metodami administracyjnymi, ale również postulatami uporządkowania podmiejskiej komunikacji; w domyśle i sugestii zawartych w memoriałach pod generalnym zarządem ŁWEKD. Gdy starania w tej kwestii nie odniosły skutku ŁWEKD przystąpiły do eksploatacji autobusów podmiejskich, uruchamiając swoją pierwszą linię 20 sierpnia 1934 r. na trasie z Łodzi przez Zduńska Wolę do Sieradza.

14. AUTOMOBILKLUB POLSKI, oddz. w Łodzi

patrz: **KLUBY** – sportowe – Automobilklub Polski, oddz. w Łodzi

c.d. w przygotowaniu